

Var de hör hemma och hur de lever.

Blåhake
(Luscinia svecica)

Utseende: 14 cm lång, vikt mellan 17 och 20 g. Hanen har vid häckningstid en brun ovasida, ljusare streck över ögonen och rostbrun gump. Undersidan vitaktig med iögonfallande blå strupe och bröst med en röd fläck i mitten. Då det inte är häckning är strupen mer vitaktig och mindre blå. Honan har likartad färg men istället för blå bröstlapp en smutsvit svartfläckad lapp, nästan utan blått. - I sydeuropa har blåhaken en vit fläck i mitten av den blå strupen. - Blåhakens rörelser påminner om Rödhakens.

Läte: Mjuka „huitt“ rop, men också skarpare. Sången är omväxlingsrik och innehåller väljudande och hårt klingande passagen med inbyggda immitationer.

Biotop: I fjällbjörkskog, gärna nära vattendrag. Sommarfågel i mellan Europa mellan mars och oktober.

Utbredning: Arten finns i mellan och norra Europa och Asien.

Boplats och föda: Näringen består av insekter och dess larver, andra smådjur och bär.

Boet byggs av växter nära marken där det finns tät vegetation. Redet omfattar fem till sju bruna ägg. Häckning i slutet på april, en kull per år.

Rödstart
(Phoenicurus phoenicurus)

Utseende: 14 cm lång, vikt mellan 14 till 19 g. Hanen med gråblå ovasida och rostorange undersida. Vit panna, svarta sidor på huvudet, svart strupe; stjärten rostrod. Honan (har en) mer oansenlig i färgen. Ryggen gråbrun, undersidan gulbrun och huvudets teckning fattas. Nära släkt är svart röststjärt (phoenicurus ochruros). Den skiljer sig från Rödstarten genom att båda könen har en dystrare färg. Hanen har en gråsvart ovasida, svartaktigt bröst och ljusgrå panna. Honan mer dystert gråbrun. Hos röststjärtarna iaktar man istället för en upprätt hållning ett nigande och ofta med darrande rörelser av stjärten.

Läte: „Huitt“. Flöjtande toner som börjar följsamt drillande men övergår i djupare stavelser. Även immitationer kan förekomma.

Biotop: I trädgårdar, parker, fruktträd, ljusa löv-, bland- och barrskogar. I Sverige finns röststjärten från maj till september. (sommarfågel).

Utbredning: Arten finns över nästan hela Europa och i centralAsien.

Boplats och föda: Näringen består av insekter, dess larver och spindlar. Bytet iaktas ofta från en utsikt och angrips sedan på marken. Boet finns i hålor, trädhålor men även i murar, takbjälkar eller liknande. Uppsatta fågelholkar uppskattas gärna och på så sätt kan vi hjälpa insektsätande fåglar.

Redet består av fem till sju blågröna ägg. Ofta två kullar per år, första häckning i början på maj.

Halsbandflugsnappare
(Ficedula albicollis)

Utseende: Knappt 13 cm lång, vikt ca. 13 g. Hanen är under häckningstid uttalat kontrastrik i färgen; ovasidan svart, undersidan vit, vitt halsband, vita pann och vingfläckar (under flyg synlig som en halsduk), gråvit gump. Honan med gråbrun ovasida och små fläckar på vingarna, mindre kontraster än hos hanen. Liknar den svartvita flugsnapparen (Ficedula hypoleuca) som är mer utbredd i norr. Hos denna art har hanen inget vitt halsband och fläckarna på vingen är mindre än hos halsbandflugsnapparen. Flugsnapparhanan förväxlas lätt med halsbandsnapparen.

Läte: Sången sätts ihop av korta, förhållandevis höga, skarpa och ganska långsamma strofer. Liknande visslingar.

Biotop: I lövskog, parkanläggningar, kyrkogårdar och fruktträdgårdar. Goda förutsättningar för bobygge. I mellan Europa från april till september (sommarfågel).

Utbredning: Från östra mellan Europa till Asiens mitt. Isolerade häckningsområde i södra mellan Europa och på Apenninska halvön.

Boplats och föda: Fågeln jagar flygande insekter från en vaktpost. Boet finns i hålrum och man kan hjälpa till med fågelholkar. Av grässtrån, blad och mossa byggs ett stökigt bo. Redet består av tre till åtta enfärgade, blekblå ägg. En kull per år i maj. Hanen kan parasig med flera olika honor.

Lövsångare
(Phylloscopus collybita)

Utseende: Knappt 11 cm lång, vikt mellan 8-10 g. Lövsångaren har en olivbrun ovasida och en vitaktig undersida som skiftar i gult. Den har ett ljusgult ögonbrynsstreck. Benen är för det mesta ljusbruna. Påminner om gransångaren (Phylloscopus collybita) som har mindre gult i sig och svartare ben. Arterna förväxlas ofta och kan endast särskiljas på sången.

Läte: Lockar tvåstavigt „huitt“. Något melankonisk sång, mjuka fallande toner. Gransångarens sång är entonig „zilp, zalp, zilp, zalp“ i ingen snabb takt. Där mellan kommer hårda „trrrrrtrrrrr“ ljud.

Biotop: I större trädgårdar och parker med träd, dungar, ljusa skogar och skogsbryn. Från lågländ till berg. I mellan Europa sommarfågel från april till september/oktober.

Utbredning: Arten finns i mellan och norra Europa och Asien.

Boplats och föda: Födan består av insekter, dess larver, spindlar och på sensommaren även bär. Väl dolt bo nära marken mellan låga buskar och plantor av gräs och andra växter. Kullen kan bestå av fem till sju ägg, vitaktiga med fina rödaktiga fläckar. Man hittar dem i början på maj; en till två kullar per år.

Trädlärlka
(Lullula arborea)

Utseende: 15 cm lång, vikt 26-29 g. Fjädrarna är oansenligt svartbruna. Ganska påfallande är de ljusa sammangående ögonbrynsstrecken på bakhuvudet och de mörka fjäderkanterna. Påminner om sånglärlkan (Alauda arvensis). Denna arten blir 18cm, något större än trädlärlkan och med större stjärt som har vita kanter.

Läte: Trädlärlkans sång är melodiskt „didloi“ eller „didli“. Trädlärlkan sjunger ofta från exempelvis en trädtopp eller då den flyger runt. Sånglärlkan sjunger nästan alltid då den flyger runt. Fågeln står och fladdrar i luften och slutar sjunga precis innan den når marken.

Biotop: På sandiga heddar med tall och skogsbryn. I mellaneuropa flyttfågel från mars till oktober.

Utbredning: Över nästan hela Europa förutom Island, Irland, norra Storbritannien och mellersta och norra Skandinavien. I söder nordvästra Afrika och mindre Asien.

Boplats och föda: Boet byggs i en fördjupning i marken. Honan lägger ca fyra till fem ägg. De är vit-och gråaktiga eller sandfärgade med brunaktiga till violetta prickar och några bleka fläckar. Häckning i april med två kullar i maj/juni.

Sommargylling
(Oriolus oriolus)

Utseende: 24 cm lång, vikt 68-75 g. Hanarna är omisskännliga. De har en praktfull fjäderdräkt, svarta vingar och en svartfärgad stjärt med gul spets. Ett svart brett sträck från ögat till den röda näbben. Honorna är däremot anspråkslösa i sin färg. Ovasidan grönaktig, underidan vit-grön med mörkare strimor, vingar och stjärt mörkgröna, stjärten med gul spets. Näbben röd som hos hanen.

Läte: Sommargyllingen gömmer sig mest i trädkronan. De flöjtande tonerna få-fly-fii-fio avslöjar dock deras närvaro. Då fågeln är upprörd hörs ett nötskrikelikt skrånande kvä-äääh ljud.

Biotop: Lövskog men även i parker med höga träd. Är en sommarfågel i mellan Europa från maj till början av september.

Utbredning: Arten finns i mellersta och södra delarna av Europa, Asien och enstaka delar av Nordafrika. I Sverige sällsynt i Skåne, södra Halland och på Öland.

Boplats och föda: Fågeln äter insekter och deras larver, frukt och bär. Boet finns i höga träd, upphängt i en grenklyka och konstmässigt byggt. De tre till fyra äggen har vit-rosa grundfärg med brun/svarta fläckar. En häckning per år med kull i mitten på maj.

Var de hör hemma och hur de lever.

Koltrast
(*Luscinia svecica*)

Utseende: 25,5 cm lång, vikten 83 till 96 g. Hanen med enfärgade svarta fjädrar, smal gul ring runt ögat och gul näbb. Honan variabelt brun, ovasidan mörkbrun, undersidan något ljusare brun, fläckig strupe, brun näbb. Unga koltrastar liknar honan men är mer rödbrun och med tydligare fläckar. – I Alperna, Pyrenéerna och norra Europa lever den likatade ringtrasten (*Turdus torquatus*). Deras fjäderskrud verkar fjällig och båda könen har en vit ring på bröstet.

Läte: Ljuder dämpat „zih“. Vid upphetsning, då koltrasten flyger bort eller letar efter sovplats hörs ett högt och genomträngande „tack, tack, tack“ eller „tix,tix,tix“. Den långsamma sången är melodisk och drillande. De enkasta stroforna avslutas med pressande, kvittrande toner. Som helhet verkar koltrastens sång lite melankolisk.

Biotop: Tidigare var koltrasten en ren skogsfågel. Idag kan vi oftast betrakta den som en kulturföljare dvs den finns vid människors bebyggelse, i trädgårdar och parker. I mellaneuropa är koltrasten en stannfågel.

Utbredning: Koltrasten utbredning är över stora delar av Europa, södra Asien och Nordafrika.

Boplats och föda: Födan består av snäckor, dagmaskar, insekter, frukt och bär. Koltrasten häckar i buskar, häckar och klätterväxter, på fönsterbrädor eller takbjälkar, oftast endast någon meter från marken. Fågeln bygger ett stort rede av växter och jord. Redets fördjupning polstras upp med finare material. Mellan fyra till sju ägg läggs som är grön-blå med tätbruna fläckar. Koltrasten får två-tre kullar per år, häckning från mars månad.

Taltrast
(*Phoenicurus phoenicurus*)

Utseende: Mindre än koltrasten med sina 23 cm och 68 g. Enfärgad brun rygg, vitgul undersida med långsgående svartbruna punkter. Då taltrasten lyfter ser man orangefärgade armhål. Den likartade, något större dubbeltrasten (*Turdus viscivorus*) har däremot vita och den något mindre rödingtrasten (*Turdus iliacus*) har rödbruna armhål. Hanar och honor har samma färger. Taltrasten håller sig som koltrasten mycket på marken.

Läte: Ljuder högt „gick“. Från en flygande taltrast hör man det typiska „zipp“ljudet. Upprörd fågel smattrar. Sången är ganska hög och karakteristisk: Korta motiv upprepas två till fyra gånger därefter kommer nästa motiv. Sången upplevs därför rytmisk. De enskilda motiven är omväxlande, flerstavig, klangfull och innehåller delvis härmningar (immitationer) av andra fåglar. Sången framförs oftast från ett utkikstorn eller trätopp.

Biotop: Taltrasten lever i trädgårdar, parkanläggningar, fältdungar och alla sorters skog. Som sommarfågel kan vi se den i Mellaneuropa från februari till november.

Utbredning: Artens utbredning är över mellan och norra Europa och Asiens mitt. **Boplats och föda:** Taltrasten äter snäckor, maskar, insekter och spindlar, på hösten också frukt och bär. Taltrasten häckar i buskar, häckar och träd(i närheten av stammen). De bygger, precis som koltrasten, ett kraftigt rede av växter, gropan stryks jämnt med träsmulor och lera. Honan lägger fyra till sex ljusblåa till turkosa ägg sparsamt med svarta fläckar. Häckar från april, två kullar per år.

Svarthätta
(*Ficedula albicollis*)

Utseende: 14 cm lång, vikt ca. 17-18 g. Ovasidan Grå, undersidan och huvudets sidor ljus askgrå, magen vitaktig. Honans undersida mer brunaktig. Hanen har en karakteristisk svart hätta, honan mer rödbrun som när ner till ögonen. Inget vitt i stjärten. Svarthättan lever ganska tillbakadraget och man märker den främst genom sången.

Läte: Tonen klingar „täck täck“; vid upphetsning upprepas tonen och blir sedan mer skrällande. Sången är en riklig, ganska långvarigt kvittrande, som oftast avslutas med kraftiga flöjttoner.

Biotop: Fågeln lever i trädgårdar och parker med buskar och träd och skog med riklig undervegetation. I mellan Europa sommarfågel som kan ses från mitten av mars till slutet av oktober/början av november.

Utbredning: Artens utbredning är över nästan hela Europa till Asien och delar av nord västra Afrika.

Boplats och föda: Äter insekter och dess larver och spindlar, på hösten även bär. Redet finns i tät vegetation nära marken och i buskar. Strå används som byggmaterial och läggs runt växter för att förankra redet i vegetationen. Fyra till sex ägg, det varierar, grå eller brunaktig bakgrund, askgrå och mörkbruna fläckar. En kull om året, häckning från maj.

Trädgårdssångare
(*Phylloscopus trochilus*)

Utseende: En 14 cm lång, oansenlig fågel; vikt 17 till 19 g. Ovasidan är hos båda könen brunaktig, undersidan ljusare. Grå ben. Den oansenliga fågeln uppmärksammas inte på sitt utseende utan för sin välklingande sång.

Läte: Lockropet klingar „täck täck täck“. Långa, välklingande, flytande toner med kraftiga flöjt och orgeltoner. Sjunger från trädgrenar men även snårskog.

Biotop: Lever i löv- och blandskog med riklig undervegetation, skogsdungar, häckar och parker med undervegetation och buskar (björnbär, hallon, brännässlor).

I trädgården ser man, trots namnet, sällan denna fågel. I mellan Europa sommarfågel (slutet på april/början på maj till september/oktober).

Utbredning: Trädgårdssångaren finns över stora delar av Europa till Asien

Boplats och föda: Äter insekter, spindlar och under sensommaren och hösten även bär. Boet är löst byggt med strå och ligger lågt över marken i tät buskage. Honan lägger tre till fem olivfärgade ägg; grundfärgen från vitaktigt till svagt brun med bruna och gråa fläckar. En kull, ibland två per år, häckning mitten av maj.

Rödhake
(*Lullula arborea*)

Utseende: 14 cm lång och väger ca. 18 g. Ovasidan enfärgad olivbrun, undersidan gråbrun; bröst, panna och huvudets sidor orangeröd. Hanar och honor har samma färg. Ungfågeln saknar röd strupe, fjädrar fläckigt mörk och gulbruna. Ger ett runt intryck eftersom rödhaken burrar upp fjädrarna, särskilt då det är kallt. Rycker ofta med stjärt och fjädrar, ses ofta på marken.

Läte: Sång med ihållande „tick“, ofta till en „knäppande“ ramsa. Omväxlingsrik, vemodig sång som börjar med skarpa toner och avslutas med porlande klara toner. Sjunger dagtid men även i skymning oftast från en trädtopp. Fågeln börjar sjunga redan i slutet på vintern.

Biotop: I större trädgårdar, parker, löv, bland och barrskogar med undervegetation. Många rödhakar stannar över vintern i mellan Europa och kan komma till utfodringsställen.

Utbredning: Sträcker sig nästan över hela Europa och främre Asien. **Boplats och föda:** Livnär sig på insekter, maskar, sniglar och andra smådjur. De äter också bär och frukter. Boet byggs av växtlighet och finns mellan trädrötter och andra håligheter. Redet innehåller fem till sju ljusa ägg med varierat mörka fläckar. Två kullar, häckar från slutet av april till början på maj.

Sydnäktergal
(*Oriolus oriolus*)

Utseende: 16,5 cm lång, vikt 24 till 28 g. En fågel med oansenlig färg, men kanske Europas bästa sångare.

Ovasidan enfärgad brun, undersidan ljusare, gråbrun. Stjärt rödbrun. Könen är lika. – I Sverige blir sydnäktergalen ersatt av den liknande näktergalen (*Luscinia luscinia*). Den är mer olivbrun och har ett brunaktigt bröst. Sången är likaså aningen annorlunda.

Läte: Låter mjukt „huitt“, vid upphetsning mer knäppande. Sången börjar med lågmälda viskningar följt av „dy dy dy“-rop, sedan blir den högre och snabbare och slutar med ett smattrande. Sjunger mest från buskar, både dagtid, skymning och natt.

Biotop: Sydnäktergalen finns i större, förvuxna trädgårdar, kyrkogårdar och parker med fuktig snårskog, löv- och blandskog med mycket undervegetation. Som sommarfågel finns sydnäktergalen i mellan Europa från april till oktober.

Utbredning: Arten finns i mellan och södra Europa, främre Asien och delar av nordvästra Afrika. (Den vanliga näktergalen finns i Sverige upp till Mälardalen).

Boplats och föda: Söker sin föda på marken som består av insekter och deras larver, spindlar, sniglar, maskar och andra smådjur; även bär. Boet byggs på marken i täta buskage, brännässlor eller liknande. Redet består av fyra till sex olivbruna ägg. En kull per år, häckar i början på maj